

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

MANAŽERSKÉ SHRNUÍ VÝSTUPU PROJEKTU „Studie a analýzy I.“:

**Zpráva o hlavních zjištěních projektu
Analýza informovanosti potenciálních žadatelů
o možnostech čerpání prostředků ESF v rámci
OP VK a o konkrétních postupech při tvorbě a
realizaci projektů v rámci OP VK**

Zpracovatel	HOPE-E.S., v. o. s., divize Euservis.cz
Datum realizace	8. 1.-8. 4. 2009
Datum vypracování shrnutí	4. 5. 2009

Úvod

Cílem této zprávy je předložit hlavní zjištění výzkumu, který byl zaměřen na zmapování stavu informovanosti potenciálních žadatelů Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost (OP VK) o možnostech čerpání prostředků z Evropského sociálního fondu (ESF) a o konkrétních postupech při tvorbě a realizaci projektu v rámci OP VK. Výstupy z provedených šetření budou využity k zefektivnění komunikačních aktivit a následnému posilování absorpční kapacity OP VK.

Vybraná témata studie:

- vymezení informací, které žadatelé postrádají, a jež by jim usnadnily realizaci projektu
- zmapování častých nesnází, s nimiž se žadatelé setkávají při tvorbě a realizaci projektu
- zjištění skutečností limitujících snahu žadatelů vytvořit projektovou žádost o podporu (tj. co potenciální žadatele odrazuje od využívání finančních prostředků)
- odhalení nejčastějších důvodů, pro které nebyly projekty žadatelů schváleny
- formulace doporučení řídicímu orgánu (ŘO), jakými tématy a oblastmi se zabývat pro zvýšení absorpční kapacity
- nabídka informačních nástrojů, které žadatelé preferují

Analyzovaná data:

- stěžejní dokumenty OP VK (Operační program, Prováděcí dokument, Příručka pro žadatele, Příručka pro příjemce, Příručka pro hodnotitele, Návod k vyplnění webové žádosti Benefit7, dokumentace výzev, metodické dopisy řídicího orgánu (ŘO) a jeho komunikační plán)
- dokumentace Ministerstva pro místní rozvoj (MMR), Národního orgánu pro koordinaci (NOK): měsíční monitorovací zprávy o průběhu čerpání prostředků ze strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a z národních zdrojů
- dotazníkové šetření žadatelů a potenciálních žadatelů
- individuální rozhovory s žadateli
- konzultace s relevantními aktéry zapojenými do procesu implementace OP VK (pracovníci ŘO a krajů, hodnotitelé projektů, žadatelé, příjemci pomoci, členové výběrových komisí globálních grantů, evaluátoři ESF programů v ČR a EU, učitelé ZŠ, SŠ a VŠ, zástupci asociací a profesních sdružení a zaměstnavatelů)
- webové portály zprostředkujících subjektů (krajů) a ŘO
- informační systém Monit7+

Vybrané výsledky analýzy

Informovanost potenciálních a skutečných žadatelů o existenci a možnostech využívání finančních prostředků OP VK

- O existenci programu a jeho možnostech existuje velmi dobré povědomí.
- Nejčastějším zdrojem informací jsou webové portály krajů a ŘO. Významným zdrojem je také účast na seminářích, konferencích a tematických školeních.

Informovanost o postupech při tvorbě projektu

- Kladně hodnocené jsou semináře a informační akce pro žadatele zaměřené na problematiku přípravy projektové žádosti a příloh.
- Využívané jsou také osobní konzultace a to hlavně v průběhu přípravy projektové žádosti. Týkají se zejm. konkrétních aspektů připravovaných projektů a žadatelé kladou vysoký důraz na dostatečné praktické zkušenosti konzultujících pracovníků implementační struktury. Stává se, že požadují při osobních konzultacích „kontrolu“ projektu a v případě neúspěchu v procesu hodnocení a výběru projektu se odvolávají na „schválení“ projektu při konzultaci.
- Často udávaným jevem jsou rozpory v dokumentaci, kterou žadatelé využívají pro přípravu projektů. Možnost různé interpretace podmínek přípravy i realizace projektů může být významnou slabinou systému informovanosti žadatelů ve fázi přípravy projektových žádostí.
- Cenným zdrojem informací jsou také zkušenosti žadatelů, kteří již za sebou mají realizaci projektů podpořených z OP VK, případně jiných operačních programů.
- Důležitým zdrojem informací je Příručka pro žadatele.

Informovanost o postupech při realizaci projektu

- Žadatelé zatím nemají dostatek praktických zkušeností s realizací projektu OP VK. Často se však obávají problémů, které by mohly přinést změny v dokumentaci a ohrozit tak realizaci projektu.
- Z pohledu budoucí realizace projektů se žadatelé (ale i příjemci) nejvíce obávají zajištění a prokázání udržitelnosti projektu, naplnění a prokázání monitorovacích indikátorů, bezchybného zajištění administrativy projektu, zpracování a předložení monitorovacích zpráv, řízení, úprav a dodržení rozpočtu, provádění kontrol a auditu projektu.

Bariéry přípravy projektů v rámci OP VK

- náročná administrativa přípravy i realizace projektů a přílišná složitost systému (zejména pro méně zkušené žadatele)
- časová a personální náročnost přípravy projektů, netransparentnost implementačního systému, ale také systému hodnocení a výběru projektů, přílišná byrokracie a změny pravidel a podmínek během výzvy
- dlouhý hodnotící proces a nejednost výkladů pravidel a metodiky ŘO a ZS

Žadatelé identifikovali celou řadu bariér, ale řada z nich uvedla, že byt' je systém administrativně náročný a složitý, považují úsilí při přípravě a realizaci projektů za adekvátní možnosti získat podporu pro předkládané projekty.

Systém hodnocení a výběru projektů

- Při věcném hodnocení dotazovaní žadatelé často zpochybňují odbornost hodnotitelů. Dle zaznamenaných odpovědí postrádají během hodnocení (i po jeho dokončení) dostatek informací o důvodech nepřijetí či snížení bodového hodnocení projektu, zdůvodnění je často formální, případně není dostatečně konkrétní. V případě neúspěchu projektové žádosti postrádají žadatelé detailní a kvalitativní zpětnou vazbu.
- Úspěšnost projektů je někdy rozdílná dle oblastí podpory, ale také regionu. Existují významné rozdíly, které indikují rozdílné posuzování pravidel, podmínek a metodik platných pro přípravu projektů a posuzování jejich přijatelnosti, věcného i formálního hodnocení.
- Hodnotící kritéria (včetně specifických) nejsou vždy formulována tak, aby vyhovovala „kvalitním“ projektům, často vyhovují pouze některým typům žadatelů, či vedou ke zvýhodnění aktivit, které jsou v „soutěži“ s aktivitami bez možnosti získat lepší bodové hodnocení.

Vybraná navrhovaná opatření

Informovanost potenciálních žadatelů o existenci a možnostech využívání finančních prostředků

- Zajištění pravidelné aktualizace informací na webech ŘO i krajů a současně přehledného třídění zveřejněných informací.
- Snadná dostupnost stránek souvisejících s OP VK (např. z titulních stránek webového portálu kraje). Důležité je také propojení zpětnými odkazy z těch sekcí webu, které s projekty či programem mohou věcně souviset (např. sekce odboru školství krajů, stránky či podstránky věnující se dalším dotačním programům, apod.).
- využívání e-mailových zpráv (např. newsletter), aktivní zveřejňování novinek, změn, vyhlašovaných výzev, případně propagace vlastního portálu vyhlašovatelů výzev. Alternativně též umožnění registrace žadatelů k zasílání novinek zveřejněných na portálech vyhlašovatelů výzev.

Informovanost o postupech při tvorbě projektu

- Konkrétní zacílení seminářů, uvádění příkladů dobré praxe a seznamování žadatelů s nejčastějšími chybami a problémy, které se v minulosti vyskytly. Semináře je nutno vhodně načasovat, nejlépe před vyhlášením výzvy, nicméně v okamžiku, kdy je již známo i konečné znění výzvy a úprava všech podmínek.
- Zveřejňování všech dostupných metodických materiálů a dokumentů vztahujících se k přípravě projektů na webu (např. metodické dopisy, které upravují výklad pravidel pro přípravu projektů, příp. výklad přijatelnosti projektů, apod.). V opačném případě hrozí stav, kdy bude vysoký počet projektů neúspěšných ve fázi formálního hodnocení a posouzení přijatelnosti.
- Doplnění webových portálů o sekci často kladených otázek (FAQ). Tyto jsou zdrojem metodického vedení žadatelů a také sdílení know-how mezi pracovníky implementace.
- Minimalizace rozporů v dokumentaci využívané pro přípravu projektu.

Informovanost o postupech při realizaci projektu

- Průběžná komunikace s příjemci ohledně aktuálního vývoje pravidel pro realizaci projektů. Vhodnou formou je přímé oslovení prostřednictvím mail-listů a přímého oslovení (např. pravidelný newsletter). Klíčové je informování zejm. o provedených změnách Příručky pro příjemce.
- Intenzivní a pravidelná osobní interakce – např. formou metodických či tematicky zaměřených seminářů s úspěšnými příjemci, kdy je možné efektivně předávat informace přímo ve velmi krátkém čase, navíc s možností přímé interakce.
- Ukázky příkladů častých problémů či chyb, nedostatků zjištěných při kontrolách, apod.
- Zapojení samotných příjemců, např. formou aktivního sdílení zkušeností na seminářích nebo zřízením diskusního fóra na webových portálech.
- Vytvoření atmosféry důvěry a partnerství při práci s příjemci.

Bariéry přípravy projektů v rámci OP VK

- Včasné oznamování změn v dokumentaci všem relevantním subjektům.
- Aktivní sbližování výkladu jednotlivých problematických míst, a to důsledným metodickým výkladem a vedením ze strany ŘO za účelem podpoření transparentnosti.
- Zřízení kontaktního místa (programového „ombudsmana“) na úrovni ŘO.
- Zajištění co nejkonkrétnější formulace podporovaných aktivit v jednotlivých výzvách, které jasně vymezí rozsah podpory a mantinely pro grantové projekty.

Systém hodnocení a výběru projektů

- Zpřesnění pravidel pro posouzení formálních kritérií a posouzení přijatelnosti a jejich zapracování přímo do dokumentů pro žadatele.
- V souvislosti s rozdílnou úspěšností projektů dle oblastí podpory či regionů je třeba zaměřit se na důslednou a dlouhodobou práci s administrátory programu, hodnotiteli, ale také upravovat a sjednocovat příslušné dokumenty.
- Posílení práce s hodnotiteli a jejich metodické vedení a důsledné sledování kvality práce jednotlivých hodnotitelů.
- Podrobné informování především neúspěšných žadatelů o důvodech snížení bodového hodnocení.
- Zavedení všech dostupných opatření ke zvýšení transparentnosti systému výběru projektů a jednání výběrové komise. Je třeba posílit informovanost o výsledcích procesu hodnocení a výběru tak, aby bylo možné nedostatky odstranit např. v dalších kolech výzev.

Zvýšení absorpční kapacity

- Klíčová je kvalita lidských zdrojů – je třeba věnovat dostatečnou pozornost systematické práci s institucemi žadatelů a příjemců, důsledné a kontinuální metodické vedení zaměřené na prevenci rizik a problémů při realizaci projektů.
- Dle výsledků analýzy rizik připravovat plány kontrolní činnosti a zaměřovat se také na metodickou funkci kontrol.
- Pravidelně vyhodnocovat typy projektů, které jsou realizovány a posuzovat naplňování programu.
- Sledovat čerpání finančních prostředků a včas přijmou rozhodnutí o realizaci některého z náhradních projektů.
- V souvislosti s globálními granty již v průběhu roku 2009 posoudit, případně upravit plán výzev pro roky 2010 – 2012. Důležité je respektovat fakt, že projekty musí mít dostatek času pro realizaci a také je nutné počítat s procesem hodnocení a výběru projektů.

Shrnutí

Kvalitní informovanost o operačním programu je jedním z významných faktorů dosažení vysoké absorpční kapacity programu. Základem je kvalitní nastavení celého programu a jeho implementačního systému (jednoduchost, efektivnost, transparentnost) a dále vytvoření pravidel a jejich dokumentace garantujících efektivní implementaci programu. Dostatečná informovanost o těchto pravidlech je klíčová z pohledu poptávky po realizaci podporovaných aktivit ze strany žadatelů. Významně také určuje kvalitu připravovaných projektových záměrů i projektů v realizaci.

Více informací na e-mailu: Simona.Dvorackova@msmt.cz